

Meldplicht ernstige ongevallen

Veiligheid in de kinderopvang is één van de voorwaarden die de ontwikkeling van kinderen mogelijk maakt. Het is dan ook goed om te zien dat het ministerie het belang hiervan begrijpt en onderschrijft door onder andere een wetswijziging op dit thema voor te stellen. Vanuit onze kennis en ervaring denken wij graag mee in de wijze waarop we deze wetswijziging in de branche succesvol kunnen laten zijn. Door aan de voorkant samen goed na te denken over de mogelijke impact en consequenties van de wijzigingen kunnen we onrust en onduidelijkheid voor zijn.

Hieronder puntsgewijs een aantal vragen en opmerkingen.

1. In de memorie van toelichting (MvT) wordt gesproken over *ernstige incidenten*. In de definitie staat beschreven dat het hier gaat om “een *niet-beoogde of onverwachte gebeurtenis die leidt tot de dood van een kind of een ernstig schadelijk gevolg voor een kind heeft geleid **of had kunnen leiden***”.

Consequenties van deze stellingname:

Wanneer de wet op deze manier wordt ingevoerd betekent dit dus ook dat bijna-incidenten gemeld moeten worden bij de toezichthouder van de GGD. Dit kan een bewuste keuze zijn maar brengt nieuwe regeldruk voor medewerkers met zich mee. In welke mate is dit meegenomen in de overwegingen?

2. In het WAS-besluit staat dat de NWVA moet worden ingelicht als er een ernstig ongeval plaatsvindt met het attractie- of speeltoestel. Hier is een *bijna- ongeval* niet van toepassing. Is het verschil dat hierin is gemaakt bewust toegepast?

Extra noot: Het verplicht melden van een ernstig incident is vrij recent (2023) opgenomen in het WAS-besluit. Dit is beperkt gecommuniceerd binnen de branche kinderopvang. De uitspraak in de MvT dat deze bekend is bij medewerkers valt hierdoor te betwijfelen.

De afwijkende definitie die de NWVA gebruikt ten opzichte van de definitie in het WAS-besluit, draagt niet bij aan de duidelijkheid van wat er verplicht is of verwacht wordt. Met dit nieuwe wetsvoorstel zijn er drie verschillende definities in omloop:

Voorstel wet kinderopvang:

*Een niet-beoogde of onverwachte gebeurtenis die leidt tot de dood van een kind of een ernstig schadelijk gevolg voor een kind heeft geleid **of had kunnen leiden**.*

Onder een ernstig incident als bedoeld in het eerste lid wordt in ieder geval verstaan, een incident:

- a. met een dodelijk afloop;*
- b. met **al dan niet** blijvend fysiek of mentaal letsel tot gevolg;*
- c. dat leidt tot een ziekenhuisopname; of*
- d. waarbij een kind vermist is geraakt.*

WAS-besluit:

Onder een ernstig ongeval als bedoeld in het eerste lid wordt in ieder geval verstaan, een ongeval:

- a. met dodelijke afloop;*
- b. met **al dan niet** blijvend letsel aan een persoon tot gevolg; of*
- c. dat leidt tot onmiddellijke ziekenhuisopname.*

NWVA:

Van een ernstig ongeval is sprake bij elke verwonding waardoor er (blijvend) letsel is opgelopen waarvoor professionele medische behandeling of een ziekenhuisopname noodzakelijk is, of bij overlijden.

3. Op dit moment is de wettelijke taak van de toezichthouder van de GGD om te kijken of een houder voldoet aan Wet Kinderopvang . Dit doen zij, in opdracht van de gemeente. De gemeente handhaaft, indien nodig, conform gemeentelijk beleid.

- Hoe wordt voor 1 januari 2026 voorzien in voldoende toerusting van de toezichthouders van de GGD, zodat zij onderstaande nieuwe taken (die benoemd worden in de MvT) op zich kunnen nemen, wetende dat zij niet geschoold (hoeven te) zijn op het gebied van veiligheid?
- Hoe verhouden deze nieuwe taken zich tot de wettelijke taak die zij momenteel hebben?
- In welke mate heeft een verkenning plaatsgevonden op de bereidheid onder toezichthouders van de GGD om deze verantwoordelijkheid te dragen?
- Hoe verhoudt de verantwoordelijkheid van de houder zich ten opzichte van de toetsende taak van de toezichthouder van de GGD? Met andere woorden; wie moet bepalen of een ernstig incident directe actie vereist? En wat is de verantwoordelijkheid / opdracht van de gemeente hierin?

Taken van de toezichthouder van de GGD die benoemd worden in de MvT:

*“De melding moet voldoende informatie bevatten voor **de toezichthouder** om te kunnen beoordelen welke actie, en op welke termijn, nodig is”.*

*“Het is aan **de toezichthouder**, eventueel in overleg met de gemeente, om te bepalen wat er na een melding nodig is en op welke termijn”.*

*“**De toezichthouder** kan dan nagaan hoe er is gehandeld na het incident en welke maatregelen er zijn genomen om herhaling te voorkomen. Ook kan de toezichthouder de dialoog aangaan over de eventuele gevolgen van het incident voor de veiligheid en gezondheid van de kinderen en het beleid van de organisatie”.*

*“Of er zo spoedig mogelijk is gemeld, is aan **de toezichthouder** om te beoordelen”.*

*“**De toezichthouder** moet namelijk kunnen beoordelen of het ernstige incident directe actie vereist”.*

*“**De toezichthouder** zal een afweging maken of er tijdig is gemeld of dat er nalatig is gehandeld”.*

4. De gemeente is belast met het toezicht op de kwaliteit van de opvang. Uit de MvT (en in het licht van de huidige wettelijke taak van gemeente en de toezichthouder van de GGD) wordt niet duidelijk op welke wijze de melding bijdraagt aan de kwaliteit en veiligheid van de opvang, anders dan door middel van toetsing en handhaving.

Hoe verhoudt zich dat tot de onderstaande tekst in de MvT en op welke wijze gaat de melding bij de toezichthouder van de GGD dan wél bijdragen aan de kwaliteit en veiligheid van de kinderopvang?

“Het doel van de melding is echter niet het beoordelen van het functioneren van de medewerkers of gastouder zelf of een eventuele schuldvraag. Het gaat er uiteindelijk om dat de

melding bijdraagt aan de kwaliteit en veiligheid van de kinderopvang, en dat een herhaling van het incident wordt voorkomen”.

5. De kinderopvang moet een incident melden bij de toezichthouder van de GGD, dit kan direct leiden tot een handavingsadvies. Een veiligheidscultuur, waarin geleerd wordt van (bijna) incidenten, kan bijdragen aan het ontwikkelen van veilig gedrag binnen de kinderopvang (Just Culture). In een angstcultuur zullen (bijna) incidenten wellicht eerder verborgen blijven, waardoor de kans om ervan te leren wordt verspild.

Is er bij de totstandkoming van dit wetsvoorstel gekeken naar hoe hier in andere branches mee om wordt gegaan? Hoe wordt bijvoorbeeld in zorginstellingen de patiëntveiligheid geborgd en welke voorwaarden worden daar gezien om te kunnen leren van incidenten?

6. Het ministerie wil de veiligheid en kwaliteit van de opvang vergroten. Het valt aan slachtoffers en nabestaanden van ernstige incidenten echter moeilijk uit te leggen, dat ter verbetering van deze veiligheid en kwaliteit in de kinderopvang, alleen reactieve maatregelen genomen worden. Er wordt nog niet gekeken naar het huidige beleid, terwijl er beleidsmatig een grote disbalans is tussen de aandacht voor pedagogiek en de aandacht voor veiligheid. Een houder van een kinderopvangorganisatie heeft verplicht een pedagogisch beleidsmedewerker in dienst, er is sprake van verplichte pedagogisch coaching op de werkvloer, pedagogiek is een belangrijk onderdeel in de opleidingen die kwalificeren tot pedagogisch medewerker, net als in de aanvullende scholingen voor anders gekwalificeerden en zij-instromers.

Is welke mate is het ministerie zich bewust van het ontbreken van deze verplichtingen waar het veiligheid betreft?

We kunnen reactief inzetten op incidenten maar wellicht heeft preventief inzetten op de veiligheidscultuur in de organisatie én in de branche een meer gewenst effect. Een houder kan registreren dat een kind van de commode rolt, maar misschien kan er beter voor gezorgd worden dat medewerkers leren dat je je nooit van een commode weg kan draaien. Binnen de huidige wet- en regelgeving en ook na 1 januari 2025, als het volgen van een babyscholing verplicht is, kan het zo zijn dat je volledig gekwalificeerd op een babygroep gaat werken, zonder ook maar ooit een baby te hebben gezien.

We hopen dat de bovenstaande vragen en opmerkingen kunnen worden meegenomen in het verdere proces. Te allen tijde zijn wij bereid hierop een toelichting geven of over van gedachten te wisselen. Dit alles met als doel de veiligheid van de kinderopvang in Nederland te vergroten.